

Zeitschrift: Beiträge zur nordischen Philologie
Herausgeber: Schweizerische Gesellschaft für Skandinavische Studien
Band: 68 (2021)

Artikel: Fragmenter af en dansk ridderroman på vers : Persenober og Konstantianobis i København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo
Autor: Hansen, Anne Mette
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-919714>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 13.03.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Fragmenter af en dansk ridderroman på vers. *Persenober og Konstantianobis* i København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo

Anne Mette Hansen (København) <https://orcid.org/0000-0002-0303-8659>

Abstract: The fragment AM 151 b 8vo from around the year 1600 contains a smaller portion of the rhymed courtly romance *Persenober og Konstantianobis*, a fifteenth-century Danish adaption of the French verse romance *Partonopeus de Blois* composed near the end of the twelfth century. In addition to the fragmentary text in the Arnamagnæan manuscript, the love story is preserved in one more manuscript, Stockholm K 47, and three printed editions, Copenhagen 1572 (LN 1325), one without date and place of printing (LN 1325a), and Copenhagen 1700. The fragment shares several readings with the 1572 print. In addition, some peculiar readings can either be due to the creativity of the scribe or the exemplar(s) used. The textual variation raises the question of the source(s) for the fragment and a collation with the privately owned undated print could probably shed some light on the matter. This examination remains to be done.

Keywords: courtly romances, popular literature in early modern Denmark, transmission studies, manuscript studies, archival history, book history, Arnamagnæan Collection

---

1 Indføring

Persenober og Konstantianobis er en dansk ridderroman fra 1400-tallet om krig og kærlighed. Fortællingen om de to elskende er en bearbejdelse af den franske versroman *Partonopeus de Blois* der stammer fra den sidste del af 1100-tallet. Som det er tilfældet med mange andre populærlitterære værker fra middelalderen, er *Persenober og Konstantianobis* bevaret i både håndskrevet form og på tryk og i et tidsrum der spænder fra omkring 1500 til 1700. Selv om romanen længst ude er baseret på den franske versroman, kendes en direkte kilde til den danske version ikke. Det er blevet foreslået at den ligesom den anden bevarede version af den franske fortælling på et nordisk sprog, den islandske *Partalopa saga*, skulle gå tilbage til en tabt norsk bearbejdelse på prosa fra kong Håkon 4. Håkonssons regeringstid (1217–1253). Et andet forslag har været at Jep Jensen, den i øvrigt ukendte forfatter af den originale danske ridderroman, *Den kyske dronning*, også skulle have bearbejdet *Persenober og Konstantianobis*. Ifølge efterordet til læseren i den bevarede trykte version af fortællingen blev den danske tekst imidlertid oversat fra tysk af en person fra Bergen ved navn Hendrick

Christensen. I denne artikel ser jeg nærmere på håndskriftfragmentet København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo fra ca. 1600. Artiklen er dermed et supplement til den transmissionshistoriske forskning i populærlitterære tekster fra skandinavisk og dansk senmiddelalderlig og tidligmoderne tid som bl.a. Richter repræsenterer (2017).

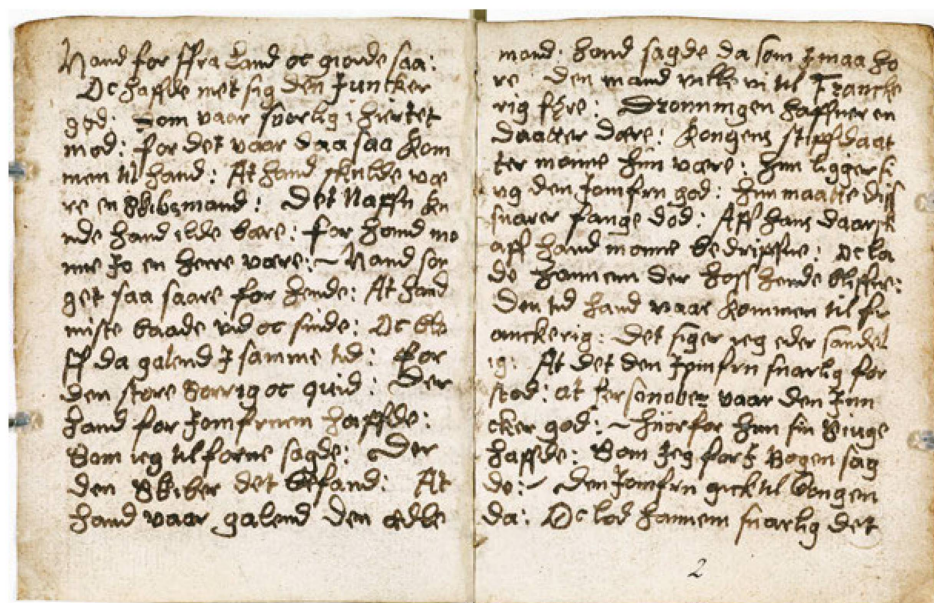

Fig. 1: København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo. Opslaget 1v – 2r indeholder verslinjerne 846 – 876 skrevet som løbende tekst

2 Fortællingens handling kort fortalt

Persenober og Konstantinobis er en kærlighedshistorie. Kongen af Konstantia (det vil sige Konstantinopel) og hans dronning efterlader sig ingen sønner. Derfor overgiver kongen riget til sin yngste datter, den kloge og smukke Konstantianobis, der også er uddannet i trolddom. Da hun er blevet dronning, sender hun tolv riddere ud for at de skal finde en egnet ægtemand til hende. Konstantianobis synes godt om den tolvte af kandidaterne, Persenober, der er nevø til den franske konge, og ved hjælp af magi gør hun sig selv usynlig og opsøger ham for at lokke ham til sig. Da Persenober ankommer til hendes slot, er Konstantianobis usynlig og tavs om dagen, om natten derimod taler hun. Persenober udsættes for en kyskhedsprøve: Han må gerne ligge ved siden af Konstantianobis og tale med hende, men han må ikke få hende at se før der er gået et halvt år. Under disse måneder fuld af selvbeherskelse bliver Frankrig angrebet af fjender, og Persenober vender hjem for at forsvare sit fædreland og frelse kongeriget. Som man kunne forvente, må Persenober til sidst give efter for sin nysgerrighed og ved hjælp af en tryllering og efter råd fra sin mor bliver han i stand til at se den smukke Konstantianobis. Hun forstøder ham, og han må leve som en vanvittig i skovene i syv år. Historien ender dog lykkeligt, og de to elskende forenes i ægteskab.

3 Fortællingens ophav

De overleverede versioner af fortællingen om Partonopeus falder i to hovedgrupper der kan inddeles efter det geografiske sted hvor fortællingen begynder. Y-typen lader historien begynde i heltens fødeland Frankrig, mens historien i Z-typen begynder i Grækenland, heltindens fædreland. *Persenober og Konstantianobis* tilhører dermed Z-klassen (Præstgaard Andersen 1983: XIV). Et andet fælles træk for Z-gruppen er at begivenhederne fortælles i en fremadskridende kronologisk rækkefølge.

Det har tidligere været antaget at de nordiske tekster, det vil sige *Persenober og Konstantianobis* og den islandske riddersaga *Partalopa saga*, begge skulle gå tilbage til en tabt prosaoversættelse fra den norske konge Håkon 4. Håkonssons tid (konge fra 1217–1263) (Albeck 1968: 197). Denne formodning hviler på en analogislutning med transmissionen af en anden af de danske ridderromaner på vers, *Flores og Blanseflor*, som er en af de tre svenske *Eufemiavisor* der blev videre oversat til dansk. *Flores og Blanseflor* er således en oversættelse af den svenske *Flores och Blanzefflor*, der på sin side går tilbage til *Flóres saga ok Blankiflúr*, den norrøne prosaoversættelse af den franske versroman *Floire et Blancheflor*. Men hypotesen om et fælles norsk forlæg for de to versioner kan ikke understøttes tekstligt, og der er hverken bevaret noget norrønt fragment, som det er tilfældet med *Flóres saga ok Blankiflúr*, eller en svensk kilde til fortællingen om *Persenober og Konstantianobis* (Præstgaard Andersen 1983: XIX–XX).

4 De bevarede håndskrifter og tryk

Persenober og Konstantianobis er bevaret i to håndskrifter og tre trykte udgaver. Ud over den fragmentariske tekst i det arnamagnæanske håndskrift indgår fortællingen “Om Iomfru Constancianobis” (tilføjet med en senere hånd) som den fjerde af seks danske ridderromaner nedskrevet omkring 1500 i håndskriftet Stockholm, Kungliga Biblioteket, Codex Holmiensis K 47. Håndskriftet har kvartformat (196 mm x 130 mm), og det er opbygget af 21 læg med i alt 256 blade. En senere hånd har signeret læggene a-x (idet allograferne i/j og u/v udgør de samme to signaturer). Teksten er layoutet i verslinjer, mellem 24 og 33 linjer per side, og tre forskellige skrivere har været virksomme. Den person der har nedskrevet fortællingen om jomfru Konstantianobis, har skrevet hovedparten af håndskriftet, det vil sige fra bl. 79v–255v. Teksten består af i alt 1590 verslinjer der fylder 54 sider fordelt på bl. 169v–196r i læggene 14–17 (signeret o–q). I efterskriften dateres teksten til 1484: “themne bogh worte dikt i rym / aar effter gusz fødsels tim / thet wil jech seye obenbaræ / twsind oc iiiii hwndret aar / firæ sindis tywe paa thet fierde”.

I 1572 blev fortællingen trykt – i en revideret og rettet udgave af den københavnske bogtrykker Lorentz Benedicht (død ca. 1604): “Persenober. | En lystig oc | skøn Historie paa Rim, om | Konning Persenober oc | Drotning Constantia=|nobis. | Lystig at høre oc | Læse. | Nu nylige offuerseet oc Cor=|rigerit, Rettere end hun | vaar før.” (LN 1325) Foruden dateringen 1484 bringer denne udgaves efterord “Til Læseren” nærmere oplysninger om historiens herkomst. Den skal være oversat “aff tysk oc til danske” af en mand ved navn Hendrick Christensen, født i Bergen, og udgivet på tryk i København i 1560: “Der mand

screff M. D. hundrit Aar | Effter Christi Fødzal alt obenbar | Oc der til lige Trysinds tiue | Ieg vil det icke liuffue | Da bleff Bogen først tryct paa ny | Vdi den Kongelige Stad Kiøbenhaffn”.

Der er ikke bevaret noget eksemplar af et tryk fra 1560, og man kan da heller ikke tage for givet at der har eksisteret en trykt udgave fra 1560. Formlen “jeg vil det ikke lyve” findes i andre rimede tekster, bl.a. *Rimkrøniken* (1495) og nogle episke viser, og er en tekstlig og genretypisk konvention der bidrager til at opretholde læserens forventning om tekstens ægthed. Det samme gælder oplysningen om at historiens originalsprog er tysk. Som den første videnskabelige udgiver af *Persenober og Konstantianobis*, C.J. Brandt, har gjort opmærksom på, kan oversættelsen ikke tilskrives en person med navn Hendrick Christensen i 1560 når teksten er dateret til 1484. Men efterskriftens oplysning skal formodentlig forstås således at Hendrick Christensen lod bogen trykke i 1560, og versene om at teksten er oversat fra tysk kunne tænkes at stamme fra den oprindelige tekst. Desuden var det ikke ualmindeligt at bogtrykkere netop anbefalede deres bøger ved at forsyne dem med et tysk forlæg, fx er der flere eksempler på at salmebøger der indeholder originale danske salmer har fået denne anbefaling (Brandt 1877: 335). I efterskriften bruges ordet “vende” for at oversætte: “Den som Bogen aff tysk oc til danske vende”, men “vende” kan også betyde ‘ændre’, ‘forandre’, og kunne i givet fald forstås som ‘revidere’ eller ‘modernisere’ en ældre tekst.

Hvem denne Hendrick Christensen var, vides ikke, men det er blevet foreslået at han kunne være en boghandler i Bergen med dette navn, som døde i 1560. Ifølge Bull/Paasche (1924: 110) er det ikke utænkeligt at en boghandler i Bergen skulle have bestilt en udgivelse af *Persenober og Konstantianobis* i København og selv have forfattet de indledende vers af efterskriften med henblik på afsætning på det bergensiske bogmarked.

Et andet forslag til tekstens ophav har været at den Jep Jensen der anføres som forfatteren/bearbejderen til *Den kyske dronning* i K 47, også skulle have bearbejdet/oversat *Persenober og Konstantianobis*: “hwo hans naffn wil wede / jep jensen mon han hiedhæ / then som bogen satte i ryme”; Jep Jensen har dog ikke kunnet identificeres (Olrik Frederiksen 1999: 48). Den afsluttende skriverformel i epilogerne til de to på hinanden følgende fortællinger i K 47, *Flores og Blanseflor* og *Hertug Frederik af Normandi*, nemlig henholdsvis “then himnæ skreff hwn maa och saa / ther til seye wi allæ jaa amen” og “then henne skreff hwn saffde och saa / och ther til seye wi allæ jaa amen”, har givet anledning til at foreslå at der kunne være tale om en kvindelig skriver/bearbejder, formodentlig en adelsdame eller klosterjomfru (Olrik 1925: LXII).

Der er ingen oplysninger om tid og sted for det andet bevarede tryk (LN 1325a) da titelbladet er gået tabt, men det er antageligt lidt yngre end udgaven fra 1572 og udgivet i Nordtyskland. Erik Dal (1996: 288) har nemlig sammenlignet ortografien i 1572-trykket med denne udgave, og yngre skrivemåder og en hyppigere brug af store begyndelsesbogstaver i substantiver i det sidstnævnte tryk uden dato tyder på at denne udgave er yngre end udgaven fra 1572.

Den tredje bevarede udgave er et tryk fra 1700: “En Skøn og Lystig | Historie, | Om | Konning | Persenober, | Og Dronning | Constantianobis, | Meget lystig at høre og at læse, på | Riim udsat. | Nu nyligen overseet og corrigeret | rettere end tilforne.” Trykkestedet er København, men der er ingen oplysninger på titelblad eller i en kolofon om trykkeri/forlag.

Der er heller ingen efterskrift, blot genfindes det fyndige vers fra de tidligere tryk: “Naar alt er vend, | Da er Døden end.”

Når man tager i betragtning hvordan andre populærlitterære værker er blevet genudgivet og genoptrykt flere gange, er det nærliggende at forestille sig at *Persenober og Konstantianobis* også kan være blevet trykt i 1600-tallet. Brandt (1877: 335) formulerede det således:

Foruden det nævnte Oplag 1572 fra Laur. Benedicts Presse, haves et yngre, så godt som uforandret, fra 1700; men imellem disse ligger der upåtvivlelig adskillige andre, som Tidens Tand har fortæret, fordi deres Læsere ikke delte Nyerups mening: at Bogens indhold ikke var fængslende.

Brandt refererer her til Rasmus Nyerup (1816: 10–11), der i 1816 kun havde kendskab til to udgaver, den tabte fra 1560 og trykket fra 1572, og måske derfor drog den slutning at bogens indhold ikke kunne have appelleret til et bredere publikum. Varianter i det arnamagnæanske fragment peger imidlertid på en anden mulig kilde end trykket fra 1572, og det står tilbage at undersøge om teksten i det bevarede nordtyske tryk (LN 1325a) kunne have tjent som forlæg.

5 Det arnamagnæanske fragment

AM 151 b 8vo består af to bladpar (bl. 1 + 4 og 2 + 3 er sammenhængende) med fortløbende tekst. Bladene måler 71 x 49 mm, og kanterne foroven er blevet beskåret. Papiret er af en god kvalitet; kædelinjerne går på langs af skriveretningen. I det øverste højre hjørne af bl. 2r anes en ganske lille del af et vandmærke, som derfor indtil videre ikke har kunnet identificeres. Skriften er en ikke-professionel, lidt øvet nygotisk kursiv fra den ældre periode, der i Danmark spænder fra reformationstiden (den første halvdel af 1500-tallet) til midten af 1600-tallet. Tekstens opsætning følger den samtidige grafiske konvention for gengivelse af vers som løbende tekst med interpunktionstegn (dobbeltprikker der ligner et moderne kolon) til adskillelse af hver verslinje.

Teksten omfatter 126 på hinanden følgende verslinjer: de sidste fire linjer af kapitel seks, hvori Persenober svigter Konstantianobis fordi han ikke kan klare ridderprøven (vers 831–834), hele kapitel syv som omhandler de to elskendes syv år lange adskillelse (vers 835–906) samt den første tredjedel af kapitel otte der har truslen fra hedninge som emne (vers 907–952). Disse 126 verslinjer svarer til godt en tolvtedel af hele romanen (1590 vers inkl. en kort epilog på fem linjer i K 47, i 1572-trykket 1628 vers inkl. efterskriften på 35 linjer og det korte slutdigt på to vers), hvilket betyder at hele teksten i AM 151 b 8vo's duodesformat ville have fyldt omkring 50 blade, en handy lille lommeudgave af en populær kærlighedsroman.

Hvornår og hvordan AM 151 b 8vo blev indlemmet i Den Arnamagnæanske Håndskriftsamling har vi ingen oplysninger om. Fragmentet deler registreringsnummer med håndskriftet AM 151 a 8vo, der indeholder en samling af islandske kvad og viser nedskrevet i begyndelsen af 1700-tallet af bonden Magnús Einarsson (1688–1752) fra gården Jörvi (i Haukadalshrepp, Dalasýsla, i det vestlige Island). Arne Magnusson fik håndskriftet af skriveren selv i 1725.

Arne Magnussons samling af håndskrifter og trykte bøger blev organiseret efter 1) format/størrelse og 2) systematisk efter indholdet. Heraf følger at oktavhåndskrifterne fra

AM 126 8vo til AM 167 8vo alle indeholder islandske kvad, viser og rímur. AM 151 b 8vo er dermed det eneste ikke-islandske håndskrift i denne gruppe af oktavhåndskrifter.

I de gamle håndskrevne kataloger over håndskriftsamlingen, AM 384 fol. og AM 477 fol., der i årene 1730–1731 blev udført af Arne Magnussons tidligere privatsekretær Jón Ólafsson fra Grunnavík (1705–1779), er der en tilføjelse til beskrivelsen af indholdet i håndskriftet med registreringsnummeret AM 151 8vo: “item Nockur Erende ur Skriptar-Minning” [ligeledes: nogle strofer fra *Skriptarminning*]. I det trykte katalog udarbejdet af samlingens bibliotekar Kristian Kålund (1844–1919) og udgivet i årene 1889–1894, er AM 151 8vo imidlertid blevet delt i to, nemlig Reykjavík, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 a 8vo med samlingen af islandske kvad samt AM 151 b 8vo der indeholder fragmentet af den af Kålund identificerede tekst *Persenober og Konstantianobis*. Kålund luftter sin usikkerhed om Jón Ólafssons tidligere bestemmelse af teksten og placeringen af fragmentet med følgende bemærkning: “Kan der ved den i den gamle katalog under AM. 151, 8vo opførte titel ‘Nockur Erende ur Skriptar-Minning’ være sigtet til dette stykke?” (1894: 417).

Skriptarminning er titlen på et digt der bl.a. er overleveret i håndskriftet Reykjavík, Den Arnamagnæanske samling, AM 714 4to, en samling af religiøse digte fra ca. 1600, men digtet findes ikke i AM 151 a 8vo. Hvis ordet ‘skriptarminning’ også kunne tænkes brugt som en betegnelse for ‘nogle afsnit/strofer fra et skriftligt levn’, kunne det henvise til *Persenober og Konstantianobis*-fragmentet som Jón Ólafsson ikke havde identificeret. På en blå katalogseddel, der er vedlagt håndskriftet, har en anden arkivar der arbejdede ved Den Arnamagnæanske Samling, Jón Sigurðsson (1811–1879), noteret at fragmentet stammer (“ex”) fra AM 151 8vo. Denne tilknytning er formodentlig grunden til at Kålund besluttede at registrere og opbevare fragmentet sammen med AM 151 a 8vo i stedet for at anbringe det på et mere oplagt sted i samlingen: efter de to håndskrifter i duodesformat der indeholder de islandske *Rímur af Partalopa*, Reykjavík, Den Arnamagnæanske Samling, AM 440 a 12mo og AM 440 b 12mo, begge fra 1600-tallet.

Olrik har ikke taget hensyn til AM 151 b 8vo i sin udgave af *Persenober og Konstantianobis* i K 47, men han giver en kort beskrivelse af fragmentet, som han konstaterer viser “nær Tilknytning” til trykket fra 1572, og han anfører desuden en række “stilistiske Varianter” (1936: 133–134). Går man varianterne igennem, dokumenterer følgende leksikalske varianter Olriks iagttagelse at fragmentets tekst og 1572-trykket har flere fælles læsemåder over for K 47: vers 891: “tøllig” (K 47) – “saadan” (1572, AM); vers 899: “war” (K 47) – “bleff” (1572, AM); vers 918: “worthe” (K 47) – “bleff” (1572, AM); vers 852: “for han haffde seg akt jen herræ ath wæræ” (K 47) – “for hand monne jo en Herre være” (1572, AM); vers 921–922: “och lod them thet for standhæ / then hiedninge konning hindhe sændæ” (K 47) – “Oc gaff dennem tidende tilkende | At den Hedenske Konge ville deris land opbrende” (1572), “Oc gaff dennem tidende tilkende / Den hedenske Konge vil vor Land affbrende” (AM).

I vers 842 læser AM 151 b 8vo “jomfruen” med efterhængt bestemt artikel modsat den foranstillede bestemte artikel “den jomfru” i K 47 og 1572-trykket (men i vers 871 læser alle tekstbærere “den jomfru”). I vers 861 er adverbiet “da” placeret forrest i sætningen i K 47 og 1572-trykket, mens det i AM 151 b 8vo er placeret efter verbet: “da sagde han” (K 47, 1572) – “han sagde da” (AM). Der er andre syntaktiske forskelle mellem på den ene side fragmentet og på den anden side K 47 og 1572-trykket. I vers 871 udgør fragmentets placering af det direkte objekt i sætningens begyndelse: “at det den jomfru snarlig forstod” og tilsvarende i 1572-trykket

på pladsen foran verbet “den jomfru snarlig det forstod” en mere rytmisk udfyldning af knittelverset end “at den jomfru snarlig forstod” i K 47. Fragmentets placering af det indirekte objekt foran sætningens finitte verbum i vers 843 fremhæver dette sætningsled: “Oc hende kunde ingen glæde hende”, hvor det i K 47 og 1572-trykket står umarkeret: “och jngen gledhe kwnde hinnæ hende”, “Oc ingen glæde kunde hinde hende”. I vers 891 er der en ‘klassisk’ varieret ordgentagelse i fragmentet: “var og för”; her har K 47 og trykket fra 1572 blot “för”. En anden stilfigur, kiasmen, optræder også i fragmentet i vers 895: “at blive dér og dér at være” – “der at blive og være” (K 47, 1572).

6 Konklusion

Ifølge sin egen efterskrift blev romanen om Persenober og jomfru Konstantianobis forfattet i 1484. I K 47 indgår den i en antologi med seks rimede ridderromaner, de tre såkaldte *Eufemiaviser*, *Ivan løveridder*, *Hertug Frederik af Normandi* samt *Flores og Blanseflor*, *Den kyske dronning* og *Dværgekongen Laurin*, det vil sige i en kontekst hvor alle teksterne tilhører den samme genre. Tilstedeværelsen i dette håndskrift har givet anledning til forslaget om at den i øvrigt ukendte forfatter til naboteksten *Den kyske dronning*, Jep Jepsen, også skulle have stået bag *Persenober og Konstantianobis*, mens efterordet til den trykte udgave fra 1572 nævner året 1560 som det år romanen blev trykt på ny, og en Henrik Christensen, født i Bergen, som ophavsmanden.

De nævnte eksempler på variationen mellem teksterne i K 47, trykket fra 1572 og AM 151 b 8vo rejser spørgsmålet om hvilke(n) tekst(er) fragmentets tekst baserer sig på. Som Olrik (1936: 133–134) har påvist, og det i denne artikel er nærmere beskrevet, har teksten i AM 151 b 8vo flere ligheder med 1572-trykkets tekst. På den anden side har K 47 og 1572-trykket i det tekstudsnit af *Persenober og Konstantianobis* som er repræsenteret i fragmentet, lige så mange fælles læsemåder mod AM 151 b 8vo. De særegne læsemåder i fragmentet kan enten skyldes skriverens kreativitet eller de(t) forlæg som skriveren har gjort brug af. En sammenligning af fragmentets tekst med det bevarede (og privatejede) udaterede tryk (LN 1325a), der ifølge Dal (1996: 288) er yngre end udgaven fra 1572, vil muligvis kunne komme nærmere et svar på spørgsmålet og dermed give AM 151 b 8vo en plads i transmissionshistorien om den danske ridderroman *Persenober og Konstantianobis*.

Appendiks

Nedenstående tabel giver en oversigt over varierende læsemåder i K 47, trykket fra 1572 og AM 151 b 8vo. De ortografiske forskelle skyldes først og fremmest at sproget i K 47 er gammeldansk og ældre nydansk i den trykte udgave fra 1572 og AM 151 b 8vo.

Vers	K 47	1572	AM 151 b 8vo
833	oc ladæ hanum jet harnskæ giøre	Oc lod hannem it harnisk giøre	Oc lod saa hannem it harnisk giøre
841	thet bleff sa standen i vij aar	Det bleff saa staendis i siu Aar	Saa bleff det staaendis I siu aar

842	then jomfrv sorig i hier- thet baar	Den Iomffru sorrig i hiertet bar	Iomfruen Sorrig I hiertet baar
843	och jngen gledhe kwnde hinnæ hende	Oc ingen glæde kunde hinde hende	Oc hende kunde ingen glæde hende
852	for han haffde seg akt jen herræ ath wæræ	For hand monne jo en Herre være	For hand monne Io en herre være
861	tha sawde han som i maa høræ	Da sagde hand som i maa høre	hand sagde da som I maa høre (ms. hore)
869	ther han war kommen til franckerigy	Den tid hand vaar kommen til Franckerig	Den tid hand vaar kommen til franckerig
871	ath then jomfrv snarlig for stod	Den Iomffru snarlig det for- stod	At det den Iomfru snarlig forstod
872	ath thet war percenober then jwnckergodh	At det vaar Persenober den luncker god	at Persenober vaar den luncker god
891	han foor tha i tøllig skaræ	Hand foer i saadan skare	Hand vaar oc foer I saadan skare
893	tha fæk han soræ i how	Da fick hand saa i hu	Da feck hand I hu
895	ther ath bliwe och wæræ	Der at bliffue oc at være	At bliffue der oc der at være
896	och ede slikt som skowen wil bæræ	Oc æde sligt som skoffuen monne bære	Oc æde lige som skowen monne bære
898	thet wil jech edher seye for sandh	Det vil ieg eder sige forsand	Ieg vil eder sige det for sand
899	ath han war ther i syw aar	At hand bleff der i vij. Aar	At hand bleff der vdi siv aar
900	och brast tha ap allæ thy saar	Oc brast da op alle de saar	Oc da brast op alle de saar
902	ther han mon medh then hiedening stride	Der hand monne met den Hedning stride	Hand monne met den hedning stride
905	medh sygdom och medh hiertelig qwidh	Met siugdom oc met hiertelig quid	Met siugsom oc met hierte quid
912	ther hindis landh kwndhe for staa	Der hendis land kunde faare- staa	Som hendis land kunde faarestaa
913	tha mon han bod til hindhe sændhæ	Da monne hand bud til hende sende	Hand monne da bud til hende sende
914	ath han wilde hindis land ap brænde	At hand vilde hendis land op- brænde	At hand vilde hendis land affbrænde
917	ther then jomfrv thet for stodh	Der den Iomffru det forstod	Strags den Iomfru det for- stod
918	tha worthe hwn æn mieræ i hierthet modh	Hun bleff end mere i hiertet mod	Hun bleff end mere I hiertet mod

921	oc lod them thet for standhæ	Oc gaff dennem tidende tilkende	Oc gaff dennem tidende tilkende
922	then hiedninge konning hindhe sændæ	At den Hedenske Konge ville deris land opbrende	Den hedenske Konge vil vor Land affbrende
924	och sawdhe tha til then jomfrv righ	Oc sagde til den Iomffru rig	Oc sagde til den Iomfru rig
930	ther til wi skulle ey stande then wodhæ	Om wi skulle ey stande den vaade	Om wi skulle ey stande i den vaade
936	thet maa mæg drøwæ allæ dawæ	Det maa mig drøffue alle dage	mig maa det drøffue alle dage
938	dog wordher jech eder rad ath lyde	Dog vorder ieg eders raad at lyde	Ieg vorder dog eders raad at lyde
945	ath hwn skuldhe hanum thet wede	At hun skulde hannem dette vide	At hun skal hannem dette vedne

Litteratur

Håndskrifter

København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 384 fol.
 København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 477 fol.
 København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo
 Reykjavík, Den Arnamagnæanske Samling, AM 714 4to
 Reykjavík, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 a 8vo
 Stockholm, Kungliga biblioteket, Codex Holmiensis K 47

Tryk

Persenober. En lystig oc skøn Historie paa Rim om Konning Persenober og Drotning Constantianobis, Kiøbenhaffn, aff Laurentz Benedicht, 1572. Oktav. 32 blade inkl. titelblad (LN 1325).
 [*Persenober*. Oversat af Henriik Christensen. Uvist trykkested, Nordtyskland, efter 1572.] Oktav. 29 blade bevaret (LN 1325a).
En Skøn og Lystig Historie om Konning Persenober Og Dronning Constantianobis, Kiøbenhafn Aar 1700. Oktav. 32 blade.

Udgaver

Brandt, Carl Joakim (udg.) (1870). "Persenober og Konstantianobis, sat på Rim 1484". I: Brandt, C.J. (udg.). *Romantisk Digtning fra Middelalderen 2*. København: Samfundet til den danske Literaturs Fremme, s. 33–86, 378–382.
 Olrik, Jørgen (udg.) (1925). "Persenober og Konstantianobis". I: Jacobsen, J.P./Olrik, Jørgen/Paulli, R. (udg.). *Danske Folkebøger fra det 16. og 17. Aarhundrede 6*. København: Gyldendal, s. 149–207, 389–448, 511–513.
 Præstgaard Andersen, Lise (udg.) (1983). *Partalopa saga*. Editiones Arnamagnæanæ Series B 28. København: C.A. Reitzels Forlag.

Sekundærlitteratur

- Albeck, Gustav (1968). "Persenober og Konstantianobis". I: Karker, Allan (red.). *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder* 13. København: Rosenkilde og Bagger, spalte 197–198.
- Brandt, Carl Joakim (1877). "Literærhistorisk Oversigt. V. Persenober og Konstantianobis" [sic]. I: Brandt, C.J. (udg.). *Romantisk Digtning fra Middelalderen* 3. København: Samfundet til den danske Litteratur Fremme, s. 327–335.
- Bull, Francis/Paasche, Fredrik (1924). *Norsk litteraturhistorie* 2. Kristiania: Aschehoug.
- Dal, Erik (1996). *Dansk Bibliografi 1482–1600. III: Supplement*. København: Det Kongelige Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Kålund, Kristian (1894). *Katalog over den Arnamagnæanske håndskriftsamling* 2. København: Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat.
- Nyerup, Rasmus (1816). *Almindelig Morskabslæsning i Danmark og Norge igjennem Aarhundreder*. København: Brødrene Thiele.
- Olrik, Jørgen (1936). "Persenober". I: Olrik, Jørgen/Paulli, R. (udg.). *Danske Folkebøger fra det 16. og 17. Aarhundrede* 13. København: Gyldendal, s. 133–134.
- Olrik Frederiksen, Britta (1999). "Ridderromaner". I: Petersen, Erik (red.). *Levende ord & lysende billeder. Den middelalderlige bogkultur i Danmark. Katalog*. København: Det Kongelige Bibliotek og Moesgård Museum, s. 48–49.
- Richter, Anna Katharina (2017). "It Euentyr vil ieg sige fra. Die Historie von *Persenober oc Constantianobis* (1572) als Beispiel für Texttransmission im frühneuzeitlichen Dänemark". I: Müller-Wille, Klaus et al. (red.). *Skandinavische Schriftlandschaften. Vänbok till Jürg Glauser* (= Beiträge zur Nordischen Philologie 59). Tübingen: Narr Francke Attempto, s. 174–178.

Digitale publikationer

- Persenober og Konstantianobis* (Stockholm, Kungliga biblioteket, Codex Holmiensis K 47). Adams, Jonathan/Akhøj Nielsen, Marita (udg.). *tekstnet.dk*. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 2002–2006.
- <https://tekstnet.dk/persenober-og-konstantianobis/metadata> (25. juni 2021).
- Persenober. En lystig oc skøn Historie paa Rim/ om Konning Persenober og Drotning Constantianobis. Lystig at høre oc læse. Nu nylige offuerseet oc Corrigerit/ Rettere end hun vaar før. Prentet i Kiøbenhaffn/ aff Laurentz Benedicht. 1572.* (LN 1325)
- Early European Books*, ProQuest.com.
- <https://search.proquest.com/eebgeo/?accountid=132522> (25. juni 2021).
- Hansen, Anne Mette (2019). *En middelalderlig love story/A Medieval Love Story*. Månedens håndskrift/Manuscript of the Month, juni/June 2019
- <https://haandskrift.ku.dk/motm/en-middelalderlig-love-story/>
- <https://manuscript.ku.dk/motm/a-medieval-love-story/> (juni 2021).

Billedlegende

- København, Den Arnamagnæanske Samling, AM 151 b 8vo.
- Opslaget 1v–2r indeholder verslinjerne 846–876 skrevet som løbende tekst.
- © Den Arnamagnæanske Samling, Københavns Universitet. Fotograf: Suzanne Reitz.